

DOI 10.31558/2307-2318.2022.2.5УДК 339.166.5
JEL: C18, O47**Маслак М.В.,**кандидат економічних наук,
доцент національного технічного університету «ХП»
ORCID:0000-0002-3322-740X
e-mail: mariya.maslak2016@gmail.com**Перерва П.Г.**доктор економічних наук,
професор, завідувач кафедри національного технічного університету «ХП»
ORCID 0000-0002-6256-9329
e-mail: pgpererva@gmail.com

ВИДИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ПРОМИСЛОВОМУ ВИРОБНИЦТВІ

В статті розглянуто теоретико-методичні питання інтелектуальної власності у виробничо-підприємницькій діяльності промислових підприємств. Визначено та обґрунтовано три основні напрямки розгляду терміну інтелектуальна власність»: нормативно-правовий (юридичний), економічний (витратний) та управлінський (менеджерський). Рекомендоване до вжитку авторське визначення інтелектуальної власності органічно поєднує в собі і правову, і економічну, і організаційно-управлінську складові цього терміну, що більш точно відтворює процеси створення, дистрибуції та використання інтелектуальної власності та ринкових продуктів, створених з її використанням. Уточнено класифікацію об'єктів інтелектуальної власності, в основу якої покладено критерій розподілу об'єктів інтелектуальної власності згідно їх характеру, що дозволяє врахувати найбільш важливі ознаки інтелектуальної власності, особливостей набуття прав на них, специфіки їх використання в господарському обігу та охороні і захисту прав на них. Досліджено окремі сторони прояву специфіки інтелектуальної власності в промисловому виробництві, до яких авторами віднесено нематеріальну форму інтелектуальної власності, формування інтелектуального потенціалу підприємства, специфічні особливості відчуження, особливу форму тиражування, наявність правової охорони індивідуального патентного та авторського права. Сформовано суб'єктну структуру інтелектуальної власності по результатам інноваційної діяльності, в якій виділено приватну індивідуальну, приватну колективну, суспільну (державну), змішану (проникаючу) форми власності.

Ключові слова: інтелектуальна власність, система управління, класифікація, особливості використання, створення, дистрибуція

Рис. – 3, Літ. – 14

Maslak M.,

Doctor of Economics, associate professor of the National Technical University "KhPI"

ORCID:0000-0002-3322-740X

e-mail: mariya.maslak2016@gmail.com

Pererva P.,

Doctor of Economics, professor, head of the department of the National Technical University "KhPI"

ORCID 0000-0002-6256-9329

e-mail: pgpererva@gmail.com

TYPES AND FEATURES OF THE USE OF INTELLECTUAL PROPERTY IN INDUSTRIAL PRODUCTION

The article deals with theoretical and methodological issues of intellectual property in the production and business activities of industrial enterprises. Three main areas of consideration of the term intellectual property are defined and substantiated: regulatory (legal), economic (cost) and managerial (managerial). The author's definition of intellectual property recommended for use organically combines the legal, economic, and organizational-management components of this term, which more accurately reproduces the processes of creation, distribution, and use of intellectual property and market products created with its use. The classification of intellectual property objects has been clarified, based on the criterion for the distribution of intellectual property objects according to their nature, which allows taking into account the most important features of intellectual property, the features of acquiring rights to them, the specifics of their use in economic circulation and the protection and protection of rights to them. Individual aspects of the manifestation of the specificity of intellectual property in industrial production are studied, to which the authors include the intangible form of intellectual property, the formation of the intellectual potential of the enterprise, specific features of alienation, a special form of duplication, the presence of legal protection of individual patent and copyright. The subject structure of intellectual property was formed based on the results of innovative activity, in which private individual, private collective, public (state), mixed (permeating) forms of ownership are distinguished.

Keywords: intellectual property, management system, classification, features of use, creation, distribution

Fig. – 3. Ref. – 14.

Постановка проблеми. Прискорений розвиток кожної країни великою мірою залежить від рівня розвитку науки та техніки. Науково-технічний прогрес та інноваційний розвиток продуктивних сил неможливий без новаторства та винахідництва. В даний час прогресивно зростає рівень інформатизації економіки та суспільства в цілому, відповідно, зростає важливість та значущість ролі інтелектуальної власності (ІВ). Водночас, український ринок об'єктів ІВ перебуває ще на стадії становлення та розвитку [1,2]. Має місце недостатньо ефективний розподіл та використання нематеріальних ресурсів інструментами та механізмами ринку об'єктів ІВ. На наш погляд, таке положення пояснюється недостатньою теоретико-методологічною розробленістю проблем та завдань, пов'язаних з реалізацією ІВ та інтелектуально-інноваційних технологій на ринку, формуванням науково-

обґрунтованої ціни на них і ефективної системи управління ними на промислових підприємствах [3, 4].

Для вирішення зазначених проблем необхідно уточнити поняття та методологічний зміст ІВ як економіко-правової категорії, суть економічних, управлінських та правових відносин ІВ та їх особливостей використання в діяльності промислових підприємств. Необхідно зауважити, що найчастіше питання теорії та методології ІВ розглядаються з юридичної точки зору. У зв'язку з цим, для економіки та менеджменту саме поняття «інтелектуальна власність» є певною мірою новим, його економічна природа поки що не отримала адекватного теоретичного обґрунтування. Будь-які правові конструкції щодо економічних явищ, у тому числі і ІВ як специфічного економічного ресурсу, повинні будуватися на науковому фундаменті економічного обґрунтування теоретико-методологічної сутності цих явищ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем практичного використання об'єктів інтелектуальної власності у виробничо-комерційній діяльності промислових підприємств присвячено значна кількість наукових досліджень українських та зарубіжних вчених. Дана робота базується на аналізі робіт таких науковців як Базилевич В.Д. [2], Борзенко В.І. [3], Боровская Е.А. [4], Бутнік-Сіверський О.Б. [5], Вірченко В.В. [6, 7], Гордієнко С.Г. [8], Жаворонкова Г.В. [9], Кобелева Т.О. [3], Семенова В.Г. [10], Скворцова В.А. [11], Цибульов П.М. [12] та ін.

Разом з тим, основні теоретико-методологічні питання, пов'язані з інтелектуальною власністю досліджено ще не в повній мірі. Зокрема, різні дослідники визначають поняття ІВ з різних точок зору, класифікація об'єктів ІВ здійснюється з використанням різних критеріїв та підходів, недостатньо уваги приділено питанням визначення та обґрунтування особливостей прояву специфіки ІВ в промисловому виробництві.

Метою даного дослідження є аналіз підходів до розуміння ІВ в діяльності промислового підприємства. Досягнення поставленої мети визначає основні завдання даного дослідження: розкриття теоретико-методичної сутності інтелектуальної власності як економіко-правової категорії; уточнення класифікації об'єктів ІВ, висвітлення майнових та немайнових прав, пов'язаних з ІВ, дослідження особливостей використання об'єктів права ІВ в діяльності промислових підприємств.

Виклад основного матеріалу. Велика кількість трактувань та визначень терміну «інтелектуальна власність», а також різних видів джерел її створення на промисловому підприємстві визначає актуальність, важливість та необхідність розгляду терміну «інтелектуальна власність» з різних точок зору (рис.1): нормативно-правової (юридичної), економічної (витратної) та управлінської (менеджерської) для вдосконалення теоретико-методологічного змісту поняття «система управління ІВ».

Юридичний напрямок характеризує термін «інтелектуальна власність» з погляду українського законодавства та представлений Цивільним кодексом України. Зазначимо, що згідно з нормами Цивільного кодексу до ІВ не слід відносити витрати, пов'язані з освітньою діяльністю або вкладаються людський потенціал (капітал) підприємства. Юридичний напрямок найважливішими визначають завдання правової охорони та захисту ІВ, які закріплені в українському законодавстві. Зауважимо, що на етапах створення об'єктів ІВ юридичне забезпечення прав її автора є надзвичайно важливим та актуальним.

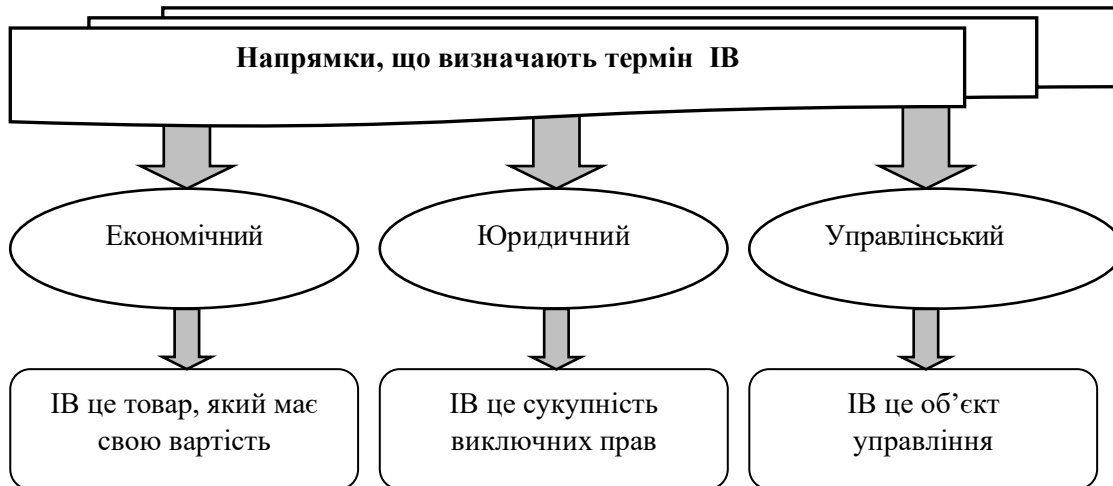

Рисунок 1 – Класифікація основних напрямів щодо терміну «інтелектуальна власність»

Джерело: побудовано авторами

Після створення та юридичного оформлення прав на об'єкт ІВ (патент, авторське свідоцтво, режим комерційної таємниці) неминує виникнення завдання введення даного об'єкта у цивільно-правовий та господарський оборот. У цей час неможливо уникнути економічної характеристики сутності ІВ.

З метою успішної роботи у сфері інноваційної діяльності підприємствам необхідно ефективно управляти ІВ, оформляючи права на її результати. При цьому об'єкти ІВ є основою здійснення раціональної інноваційної діяльності, тому питання організації управління ІВ, обліку та оцінки є дуже актуальними.

Відмітимо, що методологічний підхід до управління ІВ формується виходячи з її особливостей, які впливають і на правову і на економіко-управлінську складові ІВ. Зокрема, відомо, що чільне місце в структурі ІВ займає об'єкт правовідносини, але саме специфічність об'єкта ІВ обумовлює соціальну та правову природу цих правовідносин.

На наш погляд, до основних особливостей ІВ слід віднести наступні:

- товар є упереджена форма праці приватних виробників, тоді як інтелектуальний продукт може бути неуречевлений;
- двоїстість природи ІВ: вона може виступати як нематеріальна цінність (у вигляді ідей, методів, методик, винаходів та ін.), так і як матеріальна цінність (у вигляді прогресивно-інноваційної продукції, виробленої з використанням об'єктів ІВ);
- у разі споживання інтелектуального продукту його корисність не зникає як у традиційного товару;
- можливість використання ІВ багатьма суб'єктами поряд із самим автором (багатосуб'єктність);
- в основі вартості інтелектуального продукту лежать не суспільно необхідні, а індивідуальні витрати, оскільки продукт інтелекту неповторний;
- дифузійний вплив на форми власності та, насамперед, на приватну, трансформація їх у «суспільну» форму (багатоваріантність реалізації).

Таким чином, інтелектуальний продукт все ж таки може виступати товаром, через те, що він так само продукт праці, призначений для обміну на ринку, але створений як продукт суспільної корисності – створений не для особистого використання, а для суспільного, визначеного цілями автора. Наприклад: суспільне визнання твору (книги),

що, природно, неможливе без відтворення, тиражування та поширення. Це означає, що користувачі (треті особи) мають справу не з оригіналом, а з копією об'єкта ІВ.

Саме ця особливість ІВ, за якої різні суб'єкти цілком самостійно і незалежно один від одного можуть користуватися одним твором (винаходом), послужила появі проблеми, пов'язаної з незаконним відтворенням об'єктів ІВ. Сучасний рівень технології дозволяє легко відтворювати подібні об'єкти, які доступні через мережу Інтернет, не дає можливості здійснювати належний контроль над законністю таких дій. Внаслідок цього, так зване «піратство» щодо об'єктів ІВ досягло на сьогоднішній день небачених масштабів, і є серйозною проблемою для економіки багатьох країн, у тому числі й України (наша країна знаходиться серед лідерів «піратських» країн світу).

Даний підхід до визначення особливостей ІВ дозволяє вибирати найефективніші стратегії її реалізації під час управління інноваційною діяльністю. Це означає, що інституту ІВ притаманні суперечливість, багатосуб'єктність та багатоваріантність реалізації. Такий підхід до визначення ІВ враховує існування таких сфер господарської активності людини, як матеріальна, духовна та соціальна. З цього приводу зауважимо, що традиційно в економічній науці відносини власності досліджувалися лише у матеріальній та духовній сферах.

Пропонується дефініцію «управління ІВ» визначати на основі поєднання економічної, правової та управлінської складових. Підставою для того роду пропозиції є той факт, що у визначенні категорії «інтелектуальна власність», на наш погляд, потрібно виходити із трьох ключових складових: власності, її інтелектуального наповнення та правового забезпечення в сфері створення, виробництва, розподілу, обміну, використання та виведення з господарського обігу. Власність, на нашу думку, є вихідним та визначальним елементом системи економічних відносин, оскільки процеси розподілу та обміну суспільного продукту здійснюються відповідно до права присвоєння.

Суть відносин власності відтворюється в можливість використання об'єкта для отримання певних благ, участі у процесі виробництва, можливість впливу на його перебіг залежно від величини виробничих факторів, можливість участі у розподілі та обміні через присвоєння частини доходу від реалізації виробленого продукту відповідно до частки вкладених факторів виробництва.

Право визначає категорію власності як систему правових відносин між суб'єктами з приводу присвоєння майна, користування ним та можливості розпоряджатися. Система відносин власності включає в себе елементи та зв'язки між ними. Елементами даної системи є суб'єкти та об'єкти власності, зв'язками – три ланки відносин: володіння, користування та розпорядження об'єктами. Право також визначає ІВ як виключне право громадянина чи юридичної особи на результати інтелектуальної діяльності та прирівняні до них засоби індивідуалізації юридичної особи, індивідуалізації продукції, робіт, послуг тощо.

Якщо з правового погляду власність цікава як така – тобто, кому зараз належить об'єкт, цікавить її поточний стан та можливі правові відносини в майбутньому, то з економічної точки зору важливою є мета її використання. Економіку в значній мірі цікавить динамічний стан власності: з одного боку, динаміка, тобто використання самого об'єкта - його функціонування у зовнішньому середовищі (причому застосування тут поняття «динаміка» як розвитку об'єкта не прийнятне, тому що будь-яка внутрішня суперечність тягне за собою зміну самого об'єкта, а значить, заміну його новим); з іншого боку, динаміку відносин власності можна розуміти як пошук впливів

на величину доходів, які ким то будуть потім привласнені, оптимальних взаємозв'язків суб'єктів з приводу використання певного об'єкта.

Узагальнення теоретичних розробок науковців, діючого національного та міжнародного законодавства, практики виробничо-комерційної діяльності в інноваційно-інтелектуальній сфері пропонуємо визначати термін «інтелектуальна власність» наступним чином.

Інтелектуальна власність – це комплекс організаційних, правових та управлінських інструментів, методів та механізмів, що використовуються для створення, розподілу та обміну результатів інноваційної діяльності, які перебувають під правовою охороною та демонструють наявність можливості приносити прибуток за їх використання у виробничій, комерційній чи управлінській діяльності підприємства або за участю у господарсько-правовому та ринковому обороті.

Рекомендоване до вжитку авторське визначення ІВ органічно поєднує в собі і правову, і економічну, і організаційно-управлінську складові цього терміну. Такий підхід, на нашу думку, більш точно і більш професійно буде відтворювати процеси створення, дистрибуції та використання ІВ та ринкових продуктів, створених з її використанням.

В цей час в міжнародному та національному законодавстві в сфері ІВ відсутні базові ознаки (критерії), згідно яких проводиться класифікація видів (об'єктів) ІВ. Практично кожний дослідник теорії ІВ вносить свої особисті пропозиції та своє бачення щодо класифікаційного розподілу об'єктів ІВ. Авторські пропозиції щодо класифікації об'єктів ІВ з точки зору їх промислового використання представлено на рис. 2.

На наш погляд, наявні пропозиції щодо класифікації об'єктів ІВ слід розділити щонайменше на дві характеристичні групи [7]:

а) розподіл об'єктів ІВ згідно їх характеру, що дозволяє врахувати найбільш важливі ознаки ІВ, особливостей набуття прав на них, специфіки їх використання в господарському обігу та охороні і захисту прав на них;

б) розподіл об'єктів ІВ згідно другорядних ознак, що не повністю розкривають характер та сутність об'єктів ІВ, але дозволяють сформулювати класифікаційні групи ІВ у відповідності з поставленими завданням дослідження.

Проведені дослідження дозволяють констатувати, що найбільш точним та об'єктивним підходом до класифікації об'єктів інтелектуальної власності є перший підхід - розподіл об'єктів ІВ згідно їх характеру. В рамках цього підходу заслуговують уваги пропозиції Базилевича В.Д. [2] і Цибульова П.М. [12], які в подальшому розвинуті та доповнені Вірченком В.В. [6, 7]. Цей класифікаційний підхід взятий нами за основу і з певним корегуванням і уточненням представлений на рис. 2.

Приведена на рис.2 класифікація об'єктів ІВ охоплює практично всі можливі напрямки та види ІВ і може бути запропонована науковій спільноті для практичного застосування. Разом з тим, відмітимо, що затвердження на рівні правового акту чіткої та всіма прийнятої класифікації об'єктів ІВ дозволить в певній мірі уникнути дискусійних питань на предмет належності окремих результатів інноваційної діяльності до об'єктів ІВ.

Розглянемо більш детально окремі сторони прояву специфіки ІВ в промисловому виробництві [4, с.47-48].

По-перше, інтелектуальний продукт як основа ІВ має особливу, нематеріальну, форму: він існує у вигляді знань та інформації; матеріальними є лише носії цієї інформації - папір, дискети та ін. Однак коли йдеться про завершену форму результатів

інтелектуальної діяльності, мається на увазі нерозривна єдність змісту та форми. Інакше висловлюючись, встановити право власності можна лише той нематеріальний продукт, який можна ідентифікувати з аналогами.

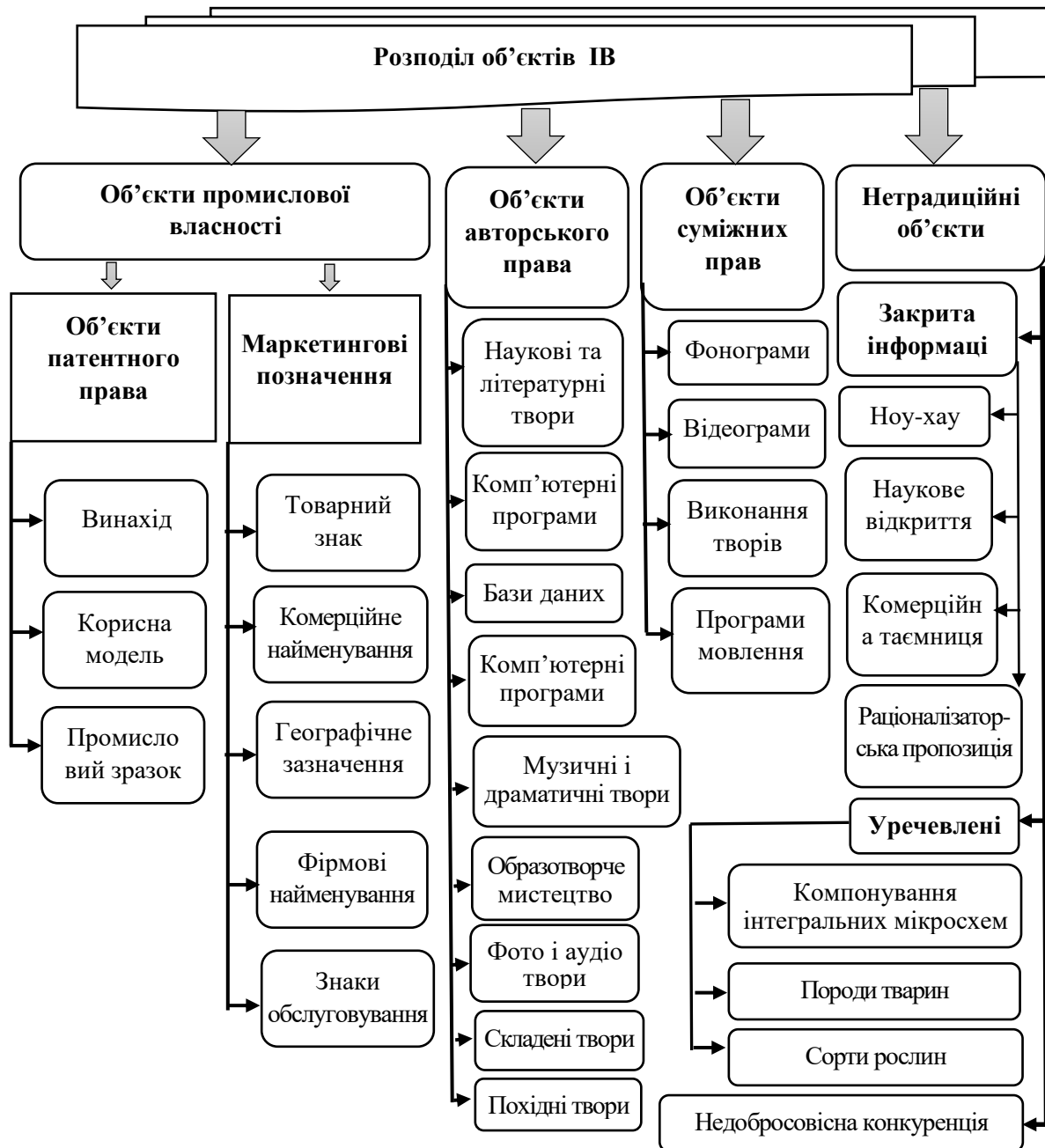

Рисунок 2 - Класифікація об'єктів інтелектуальної класності

Джерело: побудовано авторами на основі узагальнення [2, 7]

По-друге, інтелектуальна власність має якість особливого роду: інтелектуальний продукт, що лежить в її основі, сприяє розширенню або поліпшенню якісного складу інтелектуального потенціалу власника цього продукту. Причому інтелектуальний потенціал тут включаються і науково-технічна, і виробнича складові.

По-третє, по відношенню до ІВ відчуження має ознаки особливого роду і, зазвичай, проявляється як часткове, зі збереженням за суб'єктом авторського права на інтелектуальний продукт. Це означає, що при частковому відчуженні інтелектуальний продукт може бути використаний іншим суб'єктом, причому в процесі використання об'єкта кожен новий користувач отримує доступ як до його форми, так і до змісту, але права на розпорядження об'єктом він не отримує.

По-четверте, інтелектуальний продукт може мати особливу форму використання шляхом тиражування, що не означає його відтворення, як це відбувається з матеріальними об'єктами. Багаторазове повторення у процесі виробництва матеріальних об'єктів - це створення нових об'єктів, на кожний з яких виникає окреме право власності суб'єкта. Багаторазове повторення об'єкта ІВ – це його використання.

По-п'яте, важливою складовою сукупного права власності на інтелектуальний продукт є охорона індивідуального патентного та авторського права.

Захист авторського права є юридичним актом, який затверджує право власності, який, однак, не є визначальною умовою досягнення бажаного результату при використанні конкретного об'єкта. Для багатьох видів інтелектуальних продуктів охорона авторського права виражається в офіційній демонстрації досягнутого результату, що дозволяє ускладнювати право власності на нього.

З цього приводу відмітимо, що практика функціонування ІВ свідчить про ускладнення відносин власності при розширенні спектру, переліку об'єктів присвоєння, а й у плані множення суб'єктів присвоєння. На цю особливість інтелектуального капіталу звертає увагу В.А.Скворцова [11]. Дійсно, власник інтелекту, подібно до власника речового капіталу може бути як індивідуальним, так і колективним (груповим) суб'єктом. Колективний суб'єкт спирається на колективний інтелект як сукупність інтелектуальних здібностей та знань різних людей. В суб'єктній структурі власності на результати інтелектуальної праці можна виділити декілька можливих форм (рис. 3).

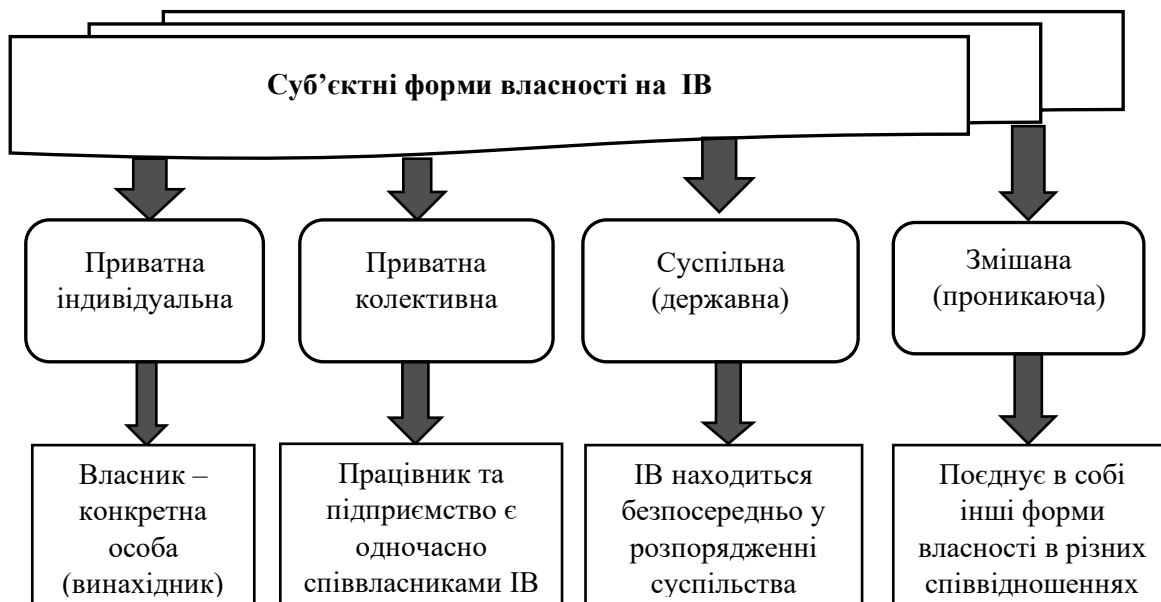

Рисунок 3 – Структура форм власності на результати інтелектуальної діяльності промислових підприємств

Джерело: розроблено авторами

Найбільш широко використовується приватна форма власності на ІВ. Це зумовлено тим, що, знання, як людський капітал, належать конкретній людині, тобто індивід може самостійно розпоряджатися своїми знаннями – може використати їх в повному обсязі, передавати на певний час чи продавати. З одного боку, знання привласнює їхній безпосередній носій (власник), а з іншого – той, у розпорядженні якого вони знаходяться, хто за них заплатить.

Приватна асоційована або колективна форма власності передбачає участь творчого працівника (винахідника) у виробничій діяльності інноваційного колективу підприємства будь-якої організаційно-правової форми. У результаті творчий працівник та підприємство є одночасними співвласниками ІВ, тобто спільними власниками результатів інтелектуальної праці.

Особливе значення та певні особливості має суспільна (державна) форма власності. При цьому передбачається, що певні об'єкти ІВ є не лише надбанням приватного економічного суб'єкта (окремого індивіда, підприємства), але можуть бути носіями державних інтересів та захищатися державою. Такі знання, ідеї надходять безпосередньо у розпорядження суспільства, збільшуючи цим національне багатство та підвищуючи його обороноздатність.

Нерідко зустрічаються випадки, коли наявна ситуація передбачає поєднання кількох із вище перелічених форм власності, наприклад колективної та державної, приватної та колективної тощо, залежно від того завдання, яке стоїть перед підприємством, організацією, колективом. Це власність, яка є інноваційним науково-технічним результатом, який не можна закріпити правовим чином (патентами та ліцензіями) за конкретними суб'єктами на скільки-небудь тривалий термін у зв'язку з можливостями імітації створеної на його основі продукції у зміненому вигляді. Нині однією з найважливіших характеристик інтелектуального капіталу є поліволодіння чи спільне володіння ним. Інтелектуальний капітал породжує таке явище, як полісуб'єктна (змішана) власність. У нього вкладають кошти працівники, приватні бізнесмени і фірми, громадські фонди, держава, муніципальна та ін. В результаті всі ці суб'єкти стають власниками інтелектуального капіталу, які мають право розраховувати на отримання доходу у формі прибутку, відсотків, надходжень від прямих і непрямих податків пропорційно тій мірі, якою вони брали трудову, грошову або ресурсну участь в інноваційно-інтелектуальній діяльності.

Висновки та напрямки подальших досліджень. Результати проведеного дослідження теоретико-методологічної сутності ІВ свідчать про те, що в даний час немає усталеного підходу до визначення терміну «інтелектуальна власність». В наявних дослідженнях переважають пропозиції щодо визначення даної категорії з юридичних або з соціально-філософських позицій. На нашу думку, слід погодитися з висновками дослідників, в яких вважається обмеженим теоретико-методологічне трактування цього терміну тільки в межах юридичного, філософського чи економічного підходу [10]. Більш доцільно розглядати категорію «інтелектуальна власність» з комплексних позицій, які враховують і правову, і економічні, і філософську, і менеджерську точки зору стосовно розробки, комерціалізації, дистрибуції та використання результатів інтелектуально-інноваційної діяльності. Виходячи з нагальних потреб постійного розширення напрямків та сфер інноваційної діяльності промислових підприємств, слід підтримати пропозиції багатьох дослідників, що інтелектуальна власність – це комплексна категорія, яка визначає юридичні права на результати творчої (інтелектуальної) діяльності в різноманітних сферах (наука,

техніка, мистецтво, література та ін.), має економічні (вартісні) характеристики та представляє собою об'єкт управління на всіх етапах свого життєвого циклу.

Виявлені особливості практичного використання об'єктів ІВ на промислових підприємствах надають змогу для їх більш ефективного застосування в різних видах продукції що виробляється. Використання ІВ має для промислового підприємства як переваги, так і недоліки. Разом з тим, переваги є більш важливими, стратегічно значущими, довгостроковими, але мають більш високий ступінь волітальності та комерційного ризику і нагально потребують більш зважених і в більшій мірі обґрунтованих управлінських рішень. Ці рішення в майбутньому мають базуватись на комплексному дослідженні ринку технологічних продуктів, виявлені незадоволених потреб потенційних споживачів, аналізі добросовісних та недобросовісних дій конкурентів, наявного конкурентного рівня техніки і технологій, перспективних інтелектуально-інноваційних вітчизняних та зарубіжних розробок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Intellectual property. Oxford English Dictionary (3rd ed.). Oxford : University Press. 2005. URL:<https://global.oup.com/academic/category/law/intellectual-property-law/?ccn&>.
2. Базилевич В.Д. Інтелектуальна власність: підручник. 2 вид. К.: Знання, 2008. 431 с.
3. Перерва П.Г., Борзенко В.І., Кобелева Т.О. Інтелектуальна власність: магістерський курс: підручник. Харків: Планета-Прінт, 2019. 1002 с.
4. Боровская Е.А. Интеллектуальная собственность как экономическая категория. *Вестник Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. Серыя 3, Гісторыя. Філасофія. Паліталогія. Сацыялогія. Эканоміка. Права*. Мінск : Універсітэцкае, 1998. № 1. С. 46-49.
5. Бутнік-Сіверський О.Б. Теоретичні аспекти капіталізації майнових прав інтелектуальної власності з позиції домінанти неоекономіки. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2019. № 1 (105). С. 59-72.
6. Вірченко В.В. Інтелектуальна власність: теоретичні витоки та економічні імперативи розвитку. Київ: Видавництво Ліра-К, 2018. 488 с.
7. Вірченко В. Еволюція підходів до класифікації об'єктів інтелектуальної власності. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2013. Вип. 144. С.5-7.
8. Гордієнко С.Г. Визначення поняття «інтелектуальна власність»: алгоритм та особливості. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2010. № 4(8). С. 199-205.
9. Жаворонкова Г.В. Інтелектуальна власність в теорії власності: загальні положення та особливості. *Проблеми підвищення ефективності інфраструктури*. 2010. № 25. С. 164–170.
10. Семенова В.Г. Дослідження сутності ІВ в сучасних економічних умовах. *Технологический аудит и резервы производства*. 2015. №6(5). С.74-77. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tatrv_2015_6\(5\)14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tatrv_2015_6(5)14).
11. Скворцова В.А. Интеллектуальная собственность: экономическая трактовка. Известия ПГУ им. В.Г.Белинского. 2006. №6. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/intellektualnaya-sobstvennost-ekonomicheskaya-traktovka>.

12. Цыбулев П.Н. Маркетинг интеллектуальной собственности. К.: ЗАО «Институт интеллектуальной собственности и права». 2004. 184 с. URL: <https://intellect21.cdu.edu.ua/wpcontent/uploads/2011/12/.pdf>.

REFERENCES

1. Intellectual property. Oxford English Dictionary (3rd ed.) . (2005). Oxford : University Press URL: <https://global.oup.com/academic/category/law/intellectual-property-law/?ccn&>
2. Bazylevych V.D. (2008) *Intelektualna vlasnist: pidruchnyk* [Intellectual property: a textbook]. 2 vyd., ster. K.: Znannya, 2008. 431 с.
3. Pererva P.G. (2019) *Intelektualna vlasnist: mahisterskyy kurs : pidruchnyk* [Intellectual property: masters course: textbook] / red.: P.G.Pererva, V.I.Borzenko, T.O.Kobielieva; Nats. tekhn. un-t "Kharkiv. politekhn. in-t". – Kharkiv : Planeta-Print. 1002 s.
4. Borovskaya E.A. (1998) *Yntellektualnaya sobstvennost kak ékonomycheskaya katehoryya* [Intellectual property as an economic category] *Vesnik Belaruskaha dzyarzhainaha universiteta. Seryya 3, Historya. Filasofiya. Palitalohiya. Satsyyalohiya. Ékanomika. Prava*. Minsk : Universitetskoe, 1998. № 1. S. 46-49.
5. Butnik-Siverskyy O.B. (2019) *Teoretychni aspekty kapitalizatsiyi maynovykh prav intelektualnoyi vlasnosti z pozytsiyi dominanty neoekonomiky* [Theoretical aspects of capitalization of property rights of intellectual property from the dominant position of neo-economics] // *Teoriya i praktyka intelektualnoyi vlasnosti*. № 1 (105). S. 59-72.
6. Virchenko V.V. (2018) *Intelektualna vlasnist: teoretychni vytoky ta ekonomichni imperatyvy rozvytku* [Intellectual property: theoretical origins and economic imperatives of development]. Kyiv: Vydavnytstvo Lira-K. 488 s.
7. Virchenko V. (2013) *Evolutsiya pidkhodiv do klasyfikatsiyi obyektiv intelektualnoyi vlasnosti* [Evolution of approaches to the classification of intellectual property objects] // *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika*. 2013. Vyp. 144. S.5-7.
8. Hordiyenko S.H. (2010) *Vyznachennya ponyattya «intelektualna vlasnist»: alhorytm ta osoblyvosti* [Definition of the concept of "intellectual property": algorithm and features] // *Visnyk NTUU «KPI». Politolohiya. Sotsiolohiya. Pravo: Zb. naukovykh prats*. № 4(8). S. 199-205.
9. Zhavoronkova H.V. (2010) *Intelektualna vlasnist v teorii vlasnosti: zahalni polozhennya ta osoblyvosti* [Intellectual property in the theory of ownership: general provisions and features] // *Problemy pidvyshchennya efektyvnosti infrastruktury*. K. Vyp. 25. S. 164–170.
10. Semenova V. H. (2015) *Doslidzhennya sutnosti IP v suchasnykh ekonomichnykh umovakh* [Study of the essence of IP in modern economic conditions] // *Tekhnolohycheskyy audyt y rezervy proyzvodstva*. №6(5). S.74-77. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tatrv_2015_6\(5\)14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tatrv_2015_6(5)14).
11. Skvortsova V.A. (2006) *Yntellektualnaya sobstvennost: ékonomycheskaya traktovka* [Intellectual property: an economic interpretation] // *Yzvestyya PHU ym. V.H.Belynskoho*. №6. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/intellektualnaya-sobstvennost-ekonomicheskaya-traktovka>.
12. Tsybulev P.N. (2004) *Marketynh yntellektualnoy sobstvennosti* [Marketing of intellectual property]. K.: ЗАО «Ynstytut yntellektualnoy sobstvennosti y prava». 184 s. URL: <https://intellect21.cdu.edu.ua/wpcontent/uploads/2011/12/.pdf>.